

Piotr Maciaszek

Partycypacja społeczna młodzieży na przykładzie młodzieżowych rad gmin – część II

Rocznik Samorządowy 5, 171-187

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Maciaszek, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański

Partycypacja społeczna młodzieży na przykładzie młodzieżowych rad gmin – część II

Social participation of the youth in reference to youth city councils – part II

przesłanie tekstu: 2 lutego 2016 r., ocena redakcji: 29 marca 2016 r., recenzja: 5 maja 2016 r.,
akceptacja do druku: 20 czerwca 2016 r.

Abstrakt

Artykuł stanowi drugą część rozważań na temat partycypacji społecznej młodzieży. Jedną z fundamentalnych instytucji służących aktywizacji młodzieży w samorządzie gminnym stanowi młodzieżowa rada gminy. Instytucja ta, lakonicznie unormowana na poziomie ustawowym, opiera się na normach statutowych uchwalanych przez radę gminy. Analiza poszczególnych statutów wskazuje, że pomimo występujących różnic można zauważyć elementy wspólne dla wszystkich młodzieżowych rad gmin. Spojrzenie na szczegółowe rozwiązania pozwala wyprowadzić wniosek, że młodzieżowa rada gminy, posiadając podobną strukturę do rady gminy oraz podlegając nadzorowi organów gminy, umożliwi praktyczną naukę funkcjonowania instytucji samorządu gminnego, lecz specyficznie sformułowana ordynacja wyborcza łącząca młodzieżowe rady ze szkołami utrudnia wzmocnienie więzi z lokalną społecznością.

Słowa kluczowe: partycypacja, młodzież

Abstract

This paper is a second part of the analysis regarding social participation of the youth. One of the most fundamental institutions which stimulates the activity of the young people in commune self-government in the Juvenile Gmina Council. Aforesaid institution is laconically adjusted in Polish statutory regulations and is mainly based on the statutes enacted by Gmina Council. The comparison of such statutes illustrates that despite of some varieties, some common standards regarding all Juvenile Gmina Councils can be indicated. A deeper outlook on the implemented solutions leads to conclusion that the Juvenile Gmina Council which has a very similar structure to the traditional Gmina Council and is also subjected to supervision of the institutions of Gmina, it enables the practical education of functioning the commune self-government. Unfortunately at the same time, due to specific provisions of the electoral system which combines the Juvenile Councils with public schools, the strenghtening bonds with local community seems much more difficult.

Keywords: participation, youth

1. Wstęp

W poprzedniej części artykułu przedstawiłem opinie na temat znaczenia pojęcia „partycypacja społeczna” i związanych z nim terminów, jak „demokracja bezpośrednia” czy „społeczeństwo obywatelskie”, a także koncepcję zastosowania teoretycznego modelu partycypacji społecznej na potrzeby aktywizacji młodzieży w sferze obywatelskiej. W tym miejscu chciałbym zaprezentować zestawienie wcześniej scharakteryzowanego problemu z praktycznymi rozwiązaniami w statutach wybranych młodzieżowych rad gmin, które stanowią fundamentalną instytucję służącą reprezentacji młodzieży w strukturach samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 5b ust. 2 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (dalej: u.s.g.)¹.

2. Realizacja postulatów dotyczących partycypacji społecznej młodzieży na przykładzie młodzieżowych rad gmin.

Ograniczenia objętościowe artykułu wymuszają dokonanie analizy praktycznego zastosowania przepisów jedynie na wybranych statutach młodzieżowych rad gmin. Materiałem badawczym w tym artykule stanowią dla mnie regulacje prawne dotyczące młodzieżowych rad gmin (i miast) z samorządów miejskich na terenie Trójmiasta oraz samorządów gminnych w Powiecie Gdańskim. Praktyka pokazuje, że miasta: Gdańsk, Sopot i Gdynia utworzyły młodzieżowe rady miast, natomiast na 8 gmin w Powiecie Gdańskim tylko Gmina Pszczółki utworzyła młodzieżową radę gminy². Oznacza to, że w tej części artykułu zostaną omówione przepisy znajdujące się w następujących aktach prawnych³:

* uchwała nr XI/177/11 Rady Miasta Gdańska z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska (dalej: s.g.)⁴;

* uchwała nr XII/223/11 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 września 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdyni i nadania jej statutu (dalej: s.g.d.)⁵;

* uchwała nr XIV/158/11 Rady Miasta Sopotu z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Sopotu i nadania jej statutu (dalej: s.s.)⁶;

* uchwała nr XXXII/158/14 Rady Gminy Pszczółki z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Gminy Pszczółki (dalej: s.p.)⁷.

Na samym początku należy jednak zaznaczyć, że instytucja młodzieżowej rady gminy, zgodnie z art. 5b u.s.g., jest podstawową formą wspierania i upowszechniania idei samorządowej. Choć brak jest prawnej definicji tego pojęcia, należy uznać, że oddaje ono ideę partycypacji społecznej, tym bardziej, że działania na rzecz aktywizacji obywatelskiej oraz wspierania i upowszechniania idei samorządowej należą, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 17 u.s.g., do zadań własnych gminy służących zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Pod pojęciem tym został zawarty obowiązek podejmowania przez organy samorządu wszelkich inicjatyw (np. szkoleń, spotkań informacyjnych, konsultacji itp.), które dadzą poczucie mieszkańcom, że stanowią wspólnotę samorządową i to do nich, jako do pierwotnego podmiotu suwerenności, który łączą wspólne interesy, należy działanie na rzecz zmian w środowisku lokalnym, co łączy się z uznawanymi przez organy władzy publicznej zasadami godności ludzkiej i demokracji oraz szacunkiem dla ludzkiej kreatywności i przedsiębiorczości⁸. W przypadku regulacji samorządu gminnego warto pamiętać, że wykładnia art. 1 u.s.g. wskazuje, iż fundamentem gminy jest właśnie wspólnota samorządowa złożona ze wszystkich jej mieszkańców. Stanowi to ostateczne potwierdzenie pierwotnego władztwa mieszkańców w samorządzie⁹, co w kontekście omawianej problematyki partycypacji młodzieży podkreśla, że na poziomie gminy można oczywiście stosować ograniczenia w zakresie udziału w sprawowaniu władzy ze względu na wiek, ale brak już jest podstaw do wprowadzania cenzusu wieku w przypadku niewładczych instytucji aktywności obywatelskiej¹⁰. Ustawodawca zresztą w art. 5b u.s.g. wyraźnie wskazuje, że młodzież jest szczególnym podmiotem edukacji obywatelskiej.

Umieszczenie podstawy prawnej do powołania młodzieżowej rady gminy wskazuje, że dla realizacji wyżej scharakteryzowanych celów samorządowych instytucja ta ma szczególne znaczenie. Wskazuje się więc, że jest to swoisty organ w strukturach gminy, który składa się z jej młodych mieszkańców mających za zadanie inicjować działania w celu aktywizacji swoich koleżanek i kolegów, a także reprezentować głos rówieśników wobec organów gminy w ścisłym tego słowa znaczeniu¹¹. Należy zatem przeanalizować, czy faktyczne rozwiązania spełniają ten postulat.

Jak zostało to już wcześniej powiedziane, fundamentem dla weryfikacji, czy młodzieżowe rady gmin są rzeczywistym narzędziem partycypacji, będzie odniesienie występujących w nich instytucji do koncepcji CLEAR dostosowanej do pojęcia partycypacji młodzieży. Koncepcja ta – której autorami są Vivien Lowndes i Lawrence Pratchett – opisuje warunki skutecznej partycypacji. Ich zdaniem skuteczność partycypacji jest zależna od spełnienia pięciu warunków: osoby biorące udział w partycypacji muszą posiadać odpowiednie kompetencje (*can do*), osoby te muszą mieć motywację do działania (*like to*), a także warunki do organizowania się w grupy, które będą brały udział w przedsięwzięciach partycypacyjnych (*enable to*), władze muszą zapraszać obywateli/mieszkańców do wyrażenia swojej opinii (*asked to*), a podjęte przez obywateli/mieszkańców działania muszą mieć widoczne skutki (*responded to*)¹².

Kolejnym wątkiem, na który trzeba zwrócić uwagę, to ustawowe, w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, rozumienie pojęcia „młodzież”. Termin ten można wy

interpretować z norm regulujących czynne i bierne prawo wyborcze do młodzieżowych rad gmin. O samych ordynacjach wyborczych będzie jeszcze mowa później – teraz należy jedynie zauważyć, że zgodnie ze statutami, członkami młodzieżowych rad gmin mogą być (a więc posiadają bierne prawo wyborcze) uczniowie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (§ 28 ust. 2 w zw. z § 3 pkt 4 i § 27 s.g., § 25 s.p.) bądź też tylko uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (§ 12 ust. 1 s.g.d.). Oznacza to, że pojęcie „młodzież” użyte w art. 5b ust. 1 u.s.g. w przepisach szczegółowych nie jest definiowane ze względu na wiek, ale na okres edukacji. Biorąc pod uwagę kształt obowiązku szkolnego w Polsce, będą to co do zasady osoby w wieku od 15 do 19 roku życia, przy czym należy pamiętać, że mogą to być również osoby młodsze (np. z powodu wcześniejszego rozpoczęcia obowiązku szkolnego) oraz osoby starsze (np. z powodu powtarzania klasy). Wyjątek na tym tle stanowią regulacje w Sopocie, gdzie za główne kryterium biernego prawa wyborczego obrano wiek i w s.s. wprost zostało określone, że radnym może być tylko osoba, która ukończyła 16. rok życia i nie ukończyła 19. roku życia (§ 16 ust. 2 s.s.; także § 31 ust. 1 pkt 3 s.s.). W Gdyni natomiast, choć wiek generalnie nie decyduje o biernym prawie wyborczym, została zawarta norma, która zabrania obejmowania funkcji radnego Młodzieżowej Rady Miasta Gdyni osobie, która ukończyła 20. rok życia nawet, jeżeli jest uczniem szkoły ponadgimnazjalnej (§ 12 ust. 2 s.g.d.). Czynne prawo wyborcze jest regulowane podobnie: zazwyczaj w statutach wprost zostaje określone, że czynne prawo wyborcze posiadają Ci, którzy mają bierne prawo wyborcze (§ 28 ust. 2 w zw. z § 3 pkt 4 i § 27 s.g., § 31 ust. 2 s.s., prawdopodobnie także § 27 ust. 1 s.p.¹³) i jedynie w Gdyni posiadanie tego prawa zależy od pobierania nauki w szkole ponadgimnazjalnej (§ 25 s.g.d.). Utwierdza to tylko w przekonaniu, że lokalni prawodawcy definiują pojęcie młodzieży przez pryzmat okresu edukacji, a nie określonego wieku. Należy jednocześnie zaznaczyć, że wszystkie statuty (w różny sposób) wyłączają możliwość uznania za młodzież osoby uczącej się w szkole zaocznie lub w szkole dla dorosłych. Takie rozwiązania wydają się być uzasadnione, jako że praktyczna edukacja obywatelska w młodzieżowej radzie gminy powinna pogłębiać wiedzę teoretyczną, która została przekazana w szkole na odpowiednim etapie kształcenia. Funkcje młodzieżowej rady gminy są zatem ściśle powiązane z właściwą realizacją programu nauczania szkolnego.

Przechodząc już do samej analizy partycypacji społecznej należy przypomnieć, że jej pierwszym elementem było określenie umiejętności uczestników, co w przypadku młodzieży należy rozumieć jako nabywanie umiejętności. Instytucja młodzieżowej rady gminy jest przykładem praktycznego ukazywania mechanizmów działania samorządu, w związku z tym oczywiste jest, że teoretyczną wiedzę na temat ustroju oraz funkcjonowania gmin

i miast uczniowie powinni zdobyć na szkolnych lekcjach wiedzy o społeczeństwie oraz różnego rodzaju kursach itp. Nie oznacza to jednak, że w trakcie prac młodzieżowej rady gminy młodzi ludzie nie potrzebują nadzoru czy pomocy ze strony dorosłych. Fundacja Civis Polonus, która stara się wypracować dobre praktyki działań młodzieżowych rad gmin uważa wręcz, że potrzebna jest trwała funkcja animatora – osoby, która będzie dysponowała dużą ilością czasu dla młodych ludzi, którzy mogliby dzielić się z nią pomysłami, uzyskać wskazówki w przedmiocie swojej działalności, pomoc w rozpoznaniu lokalnych potrzeb oraz organizacji spotkań z rówieśnikami itp.¹⁴ Jednocześnie brak jest tam informacji na temat tego, kto powinien pełnić taką funkcję – tylko przykładowo wskazuje się na urzędnika gminnego czy nauczyciela¹⁵. Ta sama fundacja wskazuje jednocześnie, że niezależnie od istnienia funkcji animatora powinny odbywać się spotkania radnych z młodzieżowej rady gminy z radnymi i urzędnikami gminy, co przynosi obopólne korzyści: młodzież obserwuje, jak funkcjonują organy gminy oraz jak działalność samorządowa jest prowadzona przez osoby dorosłe, natomiast urzędnicy uzyskują informacje o potrzebach młodzieży u samego źródła¹⁶. Potrzeba pedagogicznego podejścia do kontroli i nadzoru nad aktywizacją młodzieży sprawia, że nauka prawa prawie w ogóle nie zajmuje się problematyką nadzoru nad działalnością młodzieżowych rad gmin. Jedynie Tomasz Moll wskazuje, że naturalnym podmiotem nadzorującym działalność młodzieżowych rad gmin będzie odpowiednia rada gminy, która powołała ten organ młodzieżowy, poprzez środki prewencyjne, korygujące, a w skrajnych sytuacjach polegające na rozwiązaniu młodzieżowej rady gminy bądź odwołaniu poszczególnych radnych w niej zasiadających¹⁷. Postulaty te zdają się w pełni oddawać istotę partycypacji młodzieży. Jednocześnie należy stwierdzić, że w praktyce nie zawsze są one w pełni realizowane. Najczęstszym rozwiązaniem zdaje się powierzenie sprawowania nadzoru nad działalnością młodzieżowych rad gmin (miast) organowi wykonawczemu (prezydentowi miasta, burmistrzowi lub wójtowi), który to nadzór zawsze opiera się na obowiązku przesłania każdej uchwały do organu wykonawczego, który może stwierdzić jej nieważność, jeżeli jest ona niezgodna z prawem (§ 26 s.g., § 22 s.s., § 20 s.p.¹⁸). Wyjątkiem na tym tle jest Gdynia, gdzie podkreśla się wagę współpracy między Młodzieżową Radą Miasta Gdyni oraz gdyńskimi radnymi, a opiekę merytoryczną sprawuje specjalnie powołany na okres kadencji Młodzieżowej Rady Opiekun Rady, którego wybiera Komisja Samorządności Lokalnej i Bezpieczeństwa Rady Miasta Gdyni spośród kandydatów zgłoszonych przez dyrektorów gdyńskich szkół ponadgimnazjalnych oraz radnych (§ 11 s.g.d.). Można także przypuszczać, że podobną funkcję pełni Honorowy Patron Młodzieżowej Rady Miasta Sopotu (§§ 48-49 s.s.), czyli osoba fizyczna, osoba prawna lub tzw. „ułamna osoba prawna”, której Młodzieżowa Rada Miasta Sopotu przyzna taki tytuł za za-

sługi dla tego organu, także, jak się wydaje, w celu umożliwienia tej osobie udzielania pomocy młodzieżowym radnym zwłaszcza w sferze pełnienia funkcji w tym organie. Z drugiej strony szeroka autonomia samej młodzieżowej rady w zakresie przyznawania tego tytułu sprawia, że nie można tej instytucji uznać za rozwiązanie w pełni gwarantujące realizację funkcji edukacyjnych, ponieważ istotą instytucji edukacyjnych jest nadzór osób dorosłych – aby ten nadzór był w pełni skuteczny młodzieżowi radni powinni móc co najwyżej konsultować wybór piastunów danego organu. Wydaje się jednak, że największym błędem wszystkich regulacji jest uwzględnienie tylko jednego z podanych wyżej rozwiązań, albowiem każda z tych instytucji ma swoje znaczenie: opiekun rady zapewnia opiekę pedagogiczną, nadzór administracyjny edukację prawną, a honorowy patron rady gwarantuje uwzględnienie bezpośredniego głosu młodzieży w kontaktach z dorosłymi.

Inną kwestią związaną z edukacją wydaje się być odzwierciedlenie w pracach młodzieżowej rady gminy trybu pracy tej „rzeczywistej rady gminy”, oczywiście z dostosowaniem zakresu kompetencji radnych młodzieżowych do poziomu ich psychofizycznego rozwoju¹⁹. Dotychczas można zauważyć brak zainteresowania ustrojem wewnętrznym młodzieżowej rady gminy tak ze strony doktryny prawa, jak i nawet organizacji pozarządowych. Za powszechne można uznać, że młodzieżowa rada gminy, analogicznie do rady gminy, posiada swoje prezydium na czele z przewodniczącym, które organizuje pracę młodzieżowej rady gminy, a także wykonuje jej postanowienia i gromadzi dokumentację prac rady (§§ 18-21 s.g.d., §§ 11-13 s.s., §§ 11 i 12 s.p., §§ 10-12 s.g.). Ciekawą, ale już nie powszechnie stosowaną, instytucją wewnątrz młodzieżowej rady gminy są komisje problemowe, które pozwalają na rozpatrzenie konkretnych aspektów działalności młodzieżowej rady w mniejszym, bardziej wyspecjalizowanym gronie. Organy te występują w Gdyni (§ 22 s.g.d.), Sopocie (§ 14 ust. 1-3 s.s.) oraz w Gdańsku (§ 16 ust. 1 s.g.). Szczególnie ciekawe jest zawarcie osobnego przepisu dotyczącego obowiązkowego powołania komisji rewizyjnej, jak ma to miejsce w Gdańsku (§ 17 s.g.) oraz Sopocie (§ 15 s.s.). Wydaje się, że jest to rozwiązanie niezwykle ciekawe, zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę wyjątkową rolę, jaką komisja rewizyjna pełni w pracach rad gmin w Polsce, choć jednocześnie należy zauważyć, że z racji braku możliwości utworzenia budżetu młodzieżowej rady gminy, komisja ta będzie pełniła jedynie funkcję kontrolną w przedmiocie prawidłowego działania innych organów młodzieżowej rady gminy oraz opiniodawczą w zakresie prac młodzieżowej rady i poszczególnych radnych²⁰. Szczególną formą ujednoczenia ustroju wewnętrznego rady gminy i młodzieżowej rady gminy jest uregulowane w Młodzieżowej Radzie Miasta Sopotu prawo radnych do zrzeszania się w kluby radnych (§ 14 ust. 4 s.s.). Wydaje się, że rozwiązanie to jest na dzień dzisiejszy niedoceniane, albowiem możliwość powołania takie-

go klubu może mieć znaczenie edukacyjne – młodzieźowi radni powinni nauczyć się współżycia i współpracy w jednym społeczeństwie (i jednym organie) pomimo występujących między nimi różnic, które to różnice kluby radnych w sposób szczególny uwidaczniają. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, że powszechne jest określanie w statutach, że młodzieżowa rada gminy jest apolityczna (§ 4 s.g.d., § 1 ust. 4 s.s., § 2 s.p., § 2 s.g.). O ile można się zgodzić z tym, że młodzieżowa rada gminy nie może być narzędziem żadnej partii politycznej, o tyle wydaje się, że nie można tych przepisów interpretować jako zakazu działania i współpracy np. tzw. młodzieżówek partii politycznych w pracach młodzieżowej rady, także w ten sposób, że członkowie tych młodzieżówek będący jednocześnie radnymi, tworzyliby kluby radnych związane z daną młodzieżówką. Obecnie w Polsce istnieje co prawda przekonanie, że edukacja powinna się odbywać bez jakiegokolwiek udziału partii politycznych, ale z drugiej strony pozycja partii politycznych w Polsce i uznanie ich obecności w życiu publicznym za jeden z fundamentów demokracji sprawia, że można postawić tezę, iż obecność różnych sił politycznych w edukacji obywatelskiej może przynieść wiele korzyści związanych z aktywizacją polityczną (i publiczną) młodzieży²¹. W końcu należy także zauważyć, że podstawową formą działalności młodzieżowych rad gmin są sesje rady. Już w doktrynie zauważa się, że powinny to być sesje zwyczajne oraz nadzwyczajne²². Praktyka pokazuje, że statuty określają maksymalny okres przerw pomiędzy zwyczajnymi sesjami młodzieżowej rady gminy, które zwołuje przewodniczący prezydium, nadając jednocześnie prawo składania wniosków o zwołanie sesji nadzwyczajnej określonej liczbie radnych bądź wójtowi/prezydentowi miasta/burmistrzowi.

Na marginesie warto także wspomnieć o specyficznej regulacji w zakresie ordynacji wyborczej do Młodzieżowej Rady Miasta Sopotu. Zgodnie z §§ 42-47 s.s. pięć mandatów w radzie przypada osobom, które osiągnęły najlepszy wynik w konkursie organizowanym przez Prezydenta Miasta Sopotu we współpracy z sopockimi szkołami. Tematyka konkursu obejmuje wiedzę o Sopocie, a także wiadomości z zakresu nauk społecznych, historii i wiedzy o samorządzie. Jest to interesująca inicjatywa z racji możliwości połączenia weryfikacji wiedzy teoretycznej o funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego w mieście z aktywnością uczniów związaną z późniejszym wykonywaniem mandatu radnego i sprawdzeniem nabytej wiedzy w praktyce²³. Podsumowując tę część rozważań należy więc stwierdzić, że wypracowano wiele pozytywnych standardów w zakresie edukacyjnej funkcji młodzieżowych rad gmin, lecz wymagają one pewnego ujednoclenia ze względu na delikatną materię, jaką jest edukacja obywatelska, tak istotna w państwie demokratycznym.

Kolejnym elementem konstrukcji partycypacji społecznej jest zaproszenie do udziału w kształtowaniu samorządu lokalnego oraz ukazanie, że adresaci tego zaproszenia

są częścią społeczności lokalnej. Problematyka ta jest już ukazana w art. 5b ust. 2 u.s.g., który wskazuje, że powołanie młodzieżowej rady gminy musi się odbyć na wniosek środowisk młodzieżowych. Co zatem ważne, z jednej strony powołanie młodzieżowej rady gminy nie może być odgórnym działaniem władz gminy²⁴, a z drugiej podkreśla się także, że działania mające na celu powołanie młodzieżowej rady gminy muszą oczywiście obejmować samą młodzież (a nie tylko zaktywizowanych dorosłych), która ma być zainteresowana aktywnością lokalną, przy zachowaniu w pojęciu „środowiska młodzieżowe” także stowarzyszeń, organizacji pozarządowych itp., w których dorośli zajmują się działalnością na rzecz aktywizacji i edukacji młodzieży²⁵. Można więc przypuszczać, że aktywizacja młodzieży w instytucji młodzieżowej rady gminy może być w pełni skuteczna wtedy, kiedy z jednej strony młodzież wyrazi na to zgodę, ale obowiązkiem dorosłych (nauczycieli, działaczy stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych itp.) jest zachęcenie młodzieży do takiej działalności, aby kształtować w młodych ludziach odpowiedzialność za dobro wspólne.

Także z tym zagadnieniem związany jest inny problem: kto powinien być uprawniony do wzięcia udziału w pracach młodzieżowej rady gminy? Ordynacje wyborcze w analizowanych statutach wyraźnie pokazują, że istotą prawa wyborczego (czynnego i biernego) jest uczęszczanie do szkoły na terenie gminy (§ 24 s.g.d.), które może być połączone z obowiązkiem stałego zamieszkania na terenie gminy (§ 31 ust. 1 i 2 s.s., § 25 s.p.). Oczywiście trudno jest podważać, już wcześniej podkreśloną, rolę szkoły w edukacji młodzieży, a przez to także w nauczaniu korzystania z instytucji partycypacji, jednakże fakt, że miejsce zamieszkania dziecka nie zawsze jest tożsame z miejscem edukacji sprawia, że model ten nie jest idealny²⁶. Ordynacja wyborcza to bardzo szerokie zagadnienie, które wymaga w rzeczywistości pełnego omówienia w osobnym artykule, dlatego w tym wypadku należy jedynie zgłosić postulat, że w związku z tym (o czym wcześniej także była mowa), iż istotą samorządu terytorialnego jest wspólnota samorządowa osób, które zamieszkują jej terytorium, konieczne jest techniczne zagwarantowanie możliwości wzięcia udziału w wyborach do młodzieżowych rad gmin także osobom, które zamieszkują daną gminę, ale niekoniecznie uczęszczają do placówek edukacyjnych na jej terenie. Dla przykładu można wskazać, że uznanie szkół za okręgi wyborcze stanowi co prawda dominujący model w ordynacji do młodzieżowych rad (np. § 27 ust. 1 i 2 s.g.d., § 32 s.s.), to jednak rozwiązanie przeprowadzenia wyborów w oparciu o jedną gminną komisję wyborczą, jak ma to miejsce w Pszczółkach, wydaje się bardziej adekwatne. Tak samo prawo wyborcze powinno przysługiwać ze względu na miejsce zamieszkania (jak ma to miejsce w wyborach samorządowych), a nie ze względu na uczęszczanie do szkoły na terenie gminy (lub ewentualne dodatkowo ze względu na fakt uczęszczania do szkoły na terenie gminy może być

przyznane prawo wyborcze większej liczbie osób, także tym, które nie zamieszkują stale na terenie gminy).

Angażowanie młodzieży w działalność samorządową wymaga także odpowiedniej formy kontaktu między lokalną społecznością młodzieży, a młodzieżowymi działaczami samorządowymi. Młodzieżowa rada gminy jest organem konsultacyjnym, który z racji tego, że w jego pracach uczestniczą przede wszystkim osoby niepełnoletnie, nie może wypełniać zadań publicznych, a jedynie wyrażać opinie w zakresie wykonywania zadań publicznych przez organy samorządowe²⁷. Trudno zatem uznać, aby młodzieżowa rada gminy kwalifikowała się do podmiotów, które zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (dalej: u.d.i.p.)²⁸ mają obowiązek udostępniać informacje o swojej działalności w sposób przewidziany w przepisach u.d.i.p. W praktyce więc kwestia udostępniania informacji o swojej działalności oraz kontakt ze społecznością lokalną przez młodzieżowe rady gminy jest regulowany zwyczajowo. Fundacja Civis Polonus, wypowiadając się o dobrych praktykach w tym względzie, zwraca uwagę na fakt, że komunikacja ta powinna przebiegać na różnych płaszczyznach: z jednej strony dobrze widziane jest, aby młodzieżowa rada gminy prowadziła własną stronę internetową lub ewentualnie posiadała podstronę na stronie urzędu gminy, ale także aby kontaktowała się z lokalną społecznością przez media lokalne, media społecznościowe oraz wykazywała się aktywnością w środowisku szkolnym (np. współpracując z nauczycielami i samorządem uczniowskim) i wydawała materiały promocyjne (np. ulotki, biuletyny itp.), także przy okazji współorganizowanych przedsięwzięć²⁹. Sposób komunikacji odzwierciedla postulat, aby młodzieżowa rada gminy służyła społeczności danej gminy, a nie tylko uczniom szkół na terenie gminy. Trzeba zresztą stwierdzić, że postulat ten jest w dużej mierze realizowany. W Gdańsku Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska posiada swoją podstronę w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku³⁰, informacje o jej działalności pojawiają się na stronie naszemiasto.pl³¹, a także posiada ona swój profil na portalu facebook.com³². W Sopocie istnieją podstrony na stronach miejskich dotyczących Młodzieżowej Rady Miasta Sopotu³³, ale zawarte w nich informacje są uboższe, natomiast informacje w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Sopotu są nieuporządkowane³⁴. W przypadku Gdyni należy stwierdzić, że główną formą komunikacji Młodzieżowej Rady Miasta Gdyni jest strona na portalu facebook.com³⁵, ale pewne informacje można także znaleźć na stronie internetowej miasta³⁶. Natomiast innej informacji niż o rozpisaniu wyborów trudno znaleźć w przedmiocie Młodzieżowej Rady Gminy Pszczółki³⁷. Można zatem przypuszczać, że także w przedmiocie publikowania informacji o swojej działalności przez młodzieżowe rady gmin największym problemem jest brak jednolitych, jasnych standardów. Nie można też nie za-

uważyć, że pomimo mnogości źródeł wiedzy o młodzieżowych radach gmin, liczba informacji przekazywanych na stronach internetowych (może poza portalami społecznościowymi) jest znikoma i dotyczy zazwyczaj statutu rady oraz spraw personalnych.

Powyższe rozważania pokrywają się także z problematyką umożliwienia organizacji się społeczeństwa w grupy. Pozostaje jeszcze ostatnia kwestia (związana z dwoma ostatnimi elementami koncepcji CLEAR), która związana jest z organizacją dialogu władzy ze społeczeństwem, przynoszącym na dodatek wymierne efekty. O ile wzbudzenie poczucia współodpowiedzialności za środowisko lokalne spoczywa (po części) na samych organach młodzieżowych i ich poczuciu obowiązku aktywizacji swoich rówieśników, o tyle nie można zapominać o roli urzędników i dorosłych działaczy samorządowych w zagwarantowaniu faktycznych możliwości pełnej partycypacji młodych ludzi. Oczywiście trzeba raz jeszcze podkreślić, że młodzieżowa rada gminy jest jedynie ciałem konsultacyjnym i pomimo działania na podobnej zasadzie jak „właściwa” rada gminy (a więc poprzez wydawanie np. uchwał, opinii czy wnoszenie interpelacji) nie może posiadać żadnych kompetencji władczych³⁸. Nie zmienia to faktu, że młodzieżowa rada gminy, aby mogła spełnić swoją rolę, musi mieć wpływ na działania organów samorządowych, co wymaga zwłaszcza kontaktu młodzieżowych radnych z radnymi i urzędnikami gminy, zapewne także w ramach ujętych prawnie³⁹. Podstawową formą jest oczywiście zapewnienie młodzieżowej radzie gminy obsługi technicznej (zapewnienia funduszy, miejsca pracy itp.) przez urząd gminy⁴⁰, co zresztą jest powszechnie gwarantowane w statutach (§§ 4-5 s.g., §§ 3-4 s.s., § 10 s.g.d., §§ 4-5 s.p.). Odmianą kwestią są formy bezpośredniego kontaktu i współpracy między młodzieżową radą gminy a radą gminy. Statuty zawierają zazwyczaj ogólnie sformułowane prawo do wyrażania opinii w sprawach dot. młodzieży przedstawiane organom gminy z własnej inicjatywy, na prośbę takiego organu bądź niekiedy także na wniosek młodzieży zamieszkującej daną gminę (§ 9 pkt 1 i 2 s.g.d., § 9 ust. 1-3 s.s., § 21 ust. 1-3 s.p.). Można także uwzględnić kilka szczególnych instytucji (nie występujących już powszechnie): prawo młodzieżowej rady gminy do otrzymywania planu posiedzeń oraz projektów uchwał rozpatrywanych na posiedzeniu rady gminy (§ 21 ust. 4 s.p., § 9 ust. 4 s.s.), możliwość przedstawiania sprawozdania swojej działalności na sesji rady gminy (§ 9 pkt 3 s.g.d.) czy możliwość zadawania pytań i składania wniosków organom gminy przez przewodniczącego młodzieżowej rady gminy (§ 9 ust. 5 s.s.), a nawet prawo do uczestniczenia w pracach komisji rady gminy i wygłaszania na posiedzeniach swoich opinii przez przedstawicieli komisji młodzieżowej rady gminy (§ 16 ust. 4 s.g.). Z pewnością są to ważne przepisy, które mają na celu umożliwienie realizacji swoich zadań przez młodzieżowe rady gminy w sposób bardziej konkretny – także w tym względzie należy więc postarać się wypracować ogólne

standardy. Warto zwrócić także uwagę, że żaden z wyżej omawianych aktów prawnych nie uwzględnia omawianej w doktrynie inicjatywy uchwałodawczej młodzieżowych rad gmin. Można także zauważyć, że z jednej strony samo przedłożenie projektu uchwały rady gminy nie ma charakteru władczego, dlatego że projekt aktu prawnego musi jeszcze przejść odpowiednią procedurę legislacyjną, ale z drugiej strony wskazuje się, że tworzenie nawet projektu aktu normatywnego wymaga posiadania pewnej wiedzy z zakresu techniki legislacyjnej⁴¹. Wydaje się zatem, że prawnie możliwe jest nadanie młodzieżowej radzie gminy inicjatywy uchwałodawczej, przy czym trzeba uwzględnić, że młodzieżowi radni dopiero zaczynają uczyć się pisać akty prawne, dlatego warto taką instytucję uregulować w sposób, który łączyłby możliwość składania projektów uchwał z nauką techniki legislacyjnej. Z drugiej strony instytucja inicjatywy uchwałodawczej nie wydaje się niezbędna, jako że każdy mieszkaniec gminy może zgłaszać swoje postulaty radnemu, który na podstawie art. 23 ust. 1 u.s.g. ma obowiązek je przyjąć⁴². Nadawanie inicjatywy uchwałodawczej młodzieżowej radzie gminy nie jest także praktyką, na którą zwracałaby uwagę np. Fundacja Civis Polonus, gdyż ona wskazuje, że działanie młodzieżowej rady gminy polega na konsultowaniu własnych projektów z konkretnymi organami (oraz młodzieżą), a także działalności czysto społecznej⁴³. A zatem należy stwierdzić, że obecne regulacje idą w dobrą stronę, a zmiany powinny obejmować przede wszystkim gwarancje w przepisach prawnych polegające na zinstytucjonalizowaniu form konsultacji, jak np. zdawanie sprawozdań, otrzymywanie projektów uchwał itp.

3. Podsumowanie

Zestawienie modelu partycypacji społecznej młodzieży oraz konkretnych rozwiązań prawnych w statutach młodzieżowych rad gmin pozwala dokonać wstępnej oceny jakości tej instytucji jako narzędzia aktywizacji młodzieży. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że brak jest ustawowo określonych podstawowych standardów odnoszących się do funkcjonowania młodzieżowych rad gmin. Z jednej strony pozwala to na szerszą aktywność w tym zakresie organizacji pozarządowych wspomagających społeczną aktywizację młodzieży, ale nie można też zapomnieć, że to rada gminy ma wyłączną kompetencję do powołania młodzieżowej rady i w dalszej perspektywie to na organach gminy spoczywa główny ciężar zapewnienia młodzieżowej radzie odpowiedniego wsparcia i sprawowania nad nią nadzoru. Jednolite standardy ustawowe w przedmiocie utroju i funkcjonowania młodzieżowych rad gmin mogłyby wzmocnić tę instytucję.

Analiza konkretnych rozwiązań statutowych wskazuje, że mimo powyższych uwag wiele rozwiązań jest wspólnych dla młodzieżowych rad gmin. Przede wszystkim

ustrój wewnętrzny młodzieżowych rad gmin jest odpowiednikiem ustroju wewnętrznego rad gmin, co umożliwia zapoznanie się z mechanizmami funkcjonowania organu stanowiącego gminy w praktyce. Powszechnie funkcję prawno-edukacyjną pełni także nadzór administracyjny nad pracami rady, który weryfikuje, czy działania młodzieżowej rady są zgodne z prawem. W niektórych młodzieżowych radach kształtuje się także praktyka powoływania opiekunów lub honorowych członków, którzy są w stanie wspomagać działania młodzieżowych radnych na bieżąco. Także piastuni funkcji w urzędach gmin i radni mają możliwości współdziałania z młodzieżowymi radnymi, choć w odmiennym stopniu w różnych miejscach. Wszystko to utwierdza w przekonaniu, że jeżeli zapisy statutowe są efektywnie wykorzystywane w rzeczywistości, to młodzieżowa rada gminy stanowi praktyczną formę edukacji w zakresie funkcjonowania samorządu gminnego. Potrzebę poprawienia efektywności widać natomiast w szczególności w sferze publikowania informacji o młodzieżowych radach gmin – zwłaszcza informacje na oficjalnych stronach gmin są znikome i chaotyczne.

Jednocześnie należy stwierdzić, że przede wszystkim ordynacja wyborcza odseparowuje młodzieżowe rady gminy od lokalnej społeczności. W większości przypadków młodzieżowe rady gmin są wybierane w okręgach wyborczych, które stanowią szkoły, a posiadanie czynnego i biernego prawa wyborczego jest uzależnione od uczęszczania do szkoły na terenie gminy. Choć szkoła stanowi jedno z fundamentalnych środowisk, w jakich funkcjonuje młodzież, to jednak wspólnota samorządowa nawet dla młodzieży nie jest zawsze tożsama ze społecznością szkolną (np. w kontekście szeroko rozumianego podwórka). Należy zatem zgłosić postulat, aby powiązać posiadanie prawa wyborczego do młodzieżowych rad gmin z miejscem zamieszkania, a nie edukacji.

Podsumowując należy przypomnieć, że w pierwszej części artykułu została postawiona teza, że można i należy zastosować teoretyczny model partycypacji do aktywizacji społecznej młodzieży. Zapewnienie skuteczności tej formie edukacji obywatelskiej wiązało się ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wykorzystania omawianej instytucji jako formy praktycznego kształcenia w przedmiocie funkcjonowania samorządu gminnego, a w efekcie wzbudzenia w młodych ludziach poczucia wspólnoty z lokalnym otoczeniem. Można stwierdzić, że o ile młodzieżowa rada gminy rzeczywiście pozwala na prezentację funkcjonowania organów gminy w praktyce oraz należytą kontrolę nad działaniami młodzieżowych radnych, o tyle powiązanie tego organu ze środowiskiem szkolnym, a nie samorządowym, a także brak dostatecznej liczby informacji na temat działania tych organów utrudnia wpa-
janie idei samorządowej młodym ludziom.

¹ Dz.U. z 2015 r., poz. 1515, z późn. zm.

² Są to: Miasto Pruszcz Gdański, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Trąbki Wielkie, Gmina Pszczółki, Gmina Kolbudy, Gmina Przywidz, Gmina Suchy Dąb i Gmina Cedry Wielkie.

³ Skrótów przypisane poszczególnym uchwałom w dalszej części będą odnosić się do przepisów zawartych w załącznikach do tych uchwał, którymi są statuty młodzieżowych rad gmin (miast).

⁴ Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2011 r. Nr 87, poz. 1792 z późn. zm.

⁵ Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2011 r. Nr 157, poz. 3273 z późn. zm.

⁶ Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2012 r., poz. 222.

⁷ Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2014 r., poz. 4162.

⁸ Zob.: M. Mączyński [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. P. Chmielnicki, Warszawa 2013 s. 140-141; T. Moll [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2010, s. 93; A. Piekara, *Wartości i funkcje samorządu terytorialnego*, „Państwo i Prawo” 1990, z. 8, s. 3.

⁹ A. Piekara, *Wartości...*, s. 4-5.

¹⁰ Por.: wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 10 maja 2013 r., sygn. III SA/Wr 140/13; wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 9 lipca 2013 r., sygn. III SA/Wr 425/13.

¹¹ E. Gierach, *Status prawny młodzieżowej rady gminy*, „Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2008, nr 2 (18), s. 236; A.K. Piasecki, *Szkoła partycypacji. Uwarunkowania uczestnictwa środowisk oświatowych w pracy organów samorządowej wspólnoty lokalnej* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014, s. 478.

¹² Szerzej: P. Swianiewicz, [w:] *Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich*, red. M. Stec, M. Mączyński, Warszawa 2012, s. 41-42.

¹³ Przepis ten brzmi dokładnie: „Uprawnionymi do głosowania są wszyscy kandydaci na radnych MRG w Pszczółkach.”. Gdyby rozumieć ten przepis dosłownie, należałoby stwierdzić, że czynne prawo wyborcze mają dopiero osoby, które skorzystały ze swojego biernego prawa wyborczego i zgłosiły swoją kandydaturę w wyborach. Interpretacja taka wydaje się absurdalna, a zatem należy przyjąć, że chodzi tu o nadanie czynnego prawa wyborczego osobom, którym przysługuje biernie prawo wyborcze.

¹⁴ *Partycypacja społeczna młodzieży. Przykład młodzieżowych rad gmin*, s. 41-43,

http://mlodziejowarada.org.pl/files/bank_wiedzy/Civis_Polonus_publikacjaMRG_do_pobrania.pdf [dostęp: 2.07.2014].

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ E. Gierach, *Rola samorządu terytorialnego w tworzeniu warunków uczestnictwa młodych ludzi w życiu społeczności lokalnych*, „Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2009, nr 2 (18), s. 122; *Dobre praktyki młodzieżowych rad gmin, miast i dzielnic*, s. 16-17, http://mlodziejowarada.org.pl/files/bank_wiedzy/07.pdf [dostęp: 2.07.2015].

¹⁷ T. Moll [w:] *Ustawa...*, red. B. Dolnicki, op. cit., s. 95-96.

¹⁸ Warto zwrócić uwagę, że przepisy te brzmią niemal identycznie.

¹⁹ W kontekście wyborów do młodzieżowych rad gmin podobny postulat zob.: E. Gierach, *Status prawny...*, s. 236.

- ²⁰ Wynika to z wyżej przytoczonych przepisów. Szerzej na temat roli komisji rewizyjnych (nie zawsze pokrywającej się z przytoczonym modelem) w zarządzaniu finansami młodzieżowych rad gmin zob. T. Augustyniak-Górna, *Zasady finansowania młodzieżowych rad gmin*, „Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2008, nr 2 (18), s. 242-243.
- ²¹ Rozważania na temat apolityczności szkoły zob.: A.K. Piasecki, *Szkoła partycypacji...*, s. 479. Jednocześnie należy zauważyć, że pojawiają się głosy o słuszności utrzymania apolityczności młodzieżowych rad gmin – zob. M. Mączyński [w:] *Ustawa...*, red. P. Chmielnicki, op. cit., s. 141.
- ²² T. Moll [w:] *Ustawa...*, red. B. Dolnicki, op. cit., s. 94 – 95.
- ²³ Por.: A.K. Piasecki, *Szkoła partycypacji...*, s. 474.
- ²⁴ Z. Niewiadomski [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011 s. 71; A. Szewc [w:] A. Szewc, G. Jyż, Z. Pławecki, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 116-117.
- ²⁵ T. Moll [w:] *Ustawa...*, red. B. Dolnicki, op. cit., s. 93; Z. Niewiadomski [w:] *Ustawa...*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, op. cit., s. 71.
- ²⁶ Zob. E. Gierach, *Status prawny...*, s. 237.
- ²⁷ Zob. E. Gierach, *Rola samorządu...*, s. 119-121; T. Augustyniak-Górka, *Zasady finansowania...*, s. 240.
- ²⁸ Dz.U. z 2015 r., poz. 2058.
- ²⁹ *Dobre praktyki...*, s. 15; *Młodzieżowa rada gminy. Aktywność obywatelska w społeczności lokalnej*, s. 10, http://mlodziejowarada.org.pl/files/bank_wiedzy/08.pdf [dostęp: 9.07.2015].
- ³⁰ <http://www.gdansk.pl/bip/mrmg> [dostęp: 9.07.2015].
- ³¹ <http://gdansk.naszemiasto.pl/tag/mlodziejowa-rada-miasta-gdanska.html> [dostęp: 9.07.2015].
- ³² <https://pl-pl.facebook.com/MlodziejowaRadaMiastaGdanska> [dostęp: 9.07.2015].
- ³³ http://www.miasto.sopot.pl/strona/mlodziejowa_rada_miasta [dostęp: 9.07.2015]; <http://sopot.gmina.pl/mlodziejowa-rada-miasta/> [dostęp: 9.07.2015].
- ³⁴ Zob. <http://bip.sopot.pl/Search/index.html?s=m%C5%82odzie%C5%BCowa+rada+miasta> [dostęp: 9.07.2015].
- ³⁵ <https://pl-pl.facebook.com/mrmgdynia> [dostęp: 9.07.2015].
- ³⁶ http://www.gdynia.pl/dla/mieszkancow/MRM/7593_.html [dostęp: 9.07.2015].
- ³⁷ Zob. <http://pszczolki.pl/index.php/20-wyroznione/319-wybory-do-mlodziejowej-rady-gminy-dyzury-oraz-formularz-zgloszeniowy> [dostęp: 9.07.2015].
- ³⁸ Zob. E. Gierach, *Status prawny...*, s. 237-238; M. Mączyński [w:] *Ustawa...*, red. P. Chmielnicki, op. cit., s. 141; T. Moll [w:] *Ustawa...*, red. B. Dolnicki, op. cit., s. 94-95.
- ³⁹ Zob. A. Szewc [w:] A. Szewc, G. Jyż, Z. Pławecki, *Ustawa...*, s. 116.
- ⁴⁰ T. Augustyniak-Górna, *Zasady finansowania...*, s. 241.
- ⁴¹ Zob. E. Gierach, *Rola samorządu...*, s. 120-121.
- ⁴² Ibidem.
- ⁴³ *Partycypacja obywatelska...*, s. 31-35.

Bibliografia

Źródła

- Dobre praktyki młodzieżowych rad gmin, miast i dzielnic*, Fundacja Civis Polonus, online.
- Młodzieżowa rada gminy. Aktywność obywatelska w społeczności lokalnej*, Fundacja Civis Polonus, online.
- Partycypacja społeczna młodzieży. Przykład młodzieżowych rad gmin*, Fundacja Civis Polonus, online.

Literatura

- Augustyniak-Górna T., *Zasady finansowania młodzieżowych rad gmin*, „Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2008, nr 2 (18).
- Gierach E., *Rola samorządu terytorialnego w tworzeniu warunków uczestnictwa młodych ludzi w życiu społeczności lokalnej*, „Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2009, nr 2 (18).
- Gierach E., *Status prawny młodzieżowej rady gminy*, „Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2008, nr 2 (18).
- Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014.
- Piekara A., *Wartości i funkcje samorządu terytorialnego*, „Państwo i Prawo” 1990, z. 8.
- Szenc A., Jyż G., Pławewski Z., *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2010.
- Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. P. Chmielnicki, Warszawa 2013.
- Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r., poz. 1515, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2015 r., poz. 2058, z późn. zm.).
- Uchwała nr XI/177/11 Rady Miasta Gdańska z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska (Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2011 r. Nr 87, poz. 1792, z późn. zm.).
- Uchwała nr XII/223/11 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 września 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdyni i nadania jej statutu (Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2011 r. Nr 115, poz. 3273, z późn. zm.).
- Uchwała nr XIV/158/11 Rady Miasta Sopotu z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Sopotu i nadania jej statutu (Dz.Urz. Woj. Pomor. z 2012 r., poz. 222).
- Uchwała nr XXXII/158/14 Rady Gminy Pszczółki z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Gminy Pszczółki (Dz. Urz. Woj. Pomor. z 2014 r., poz. 4162).

Orzecznictwo

Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 10 maja 2013 r., sygn. III SA/Wr 140/13, LEX nr 1330077.

Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 9 lipca 2013 r., sygn. III SA/Wr 425/13, LEX nr 1355818.

Internet

<http://bip.sopot.pl/Article/get/id,17111.html>

<https://www.facebook.com/?sk=lf>

<http://www.gdansk.pl/bip/>

<http://gdansk.naszemiasto.pl/>

<http://gdynia.pl/>

http://www.miasto.sopot.pl/strona/strona_glowna

<http://mlodziejowarada.org.pl/index.php/strona-gowna>

<http://pszczolki.pl/index.php/20-wyroznione/319-wybory-do-mlodziejowej-rady-gminy-dyzury-oraz-formularz-zgloszeniowy>

<http://sopot.gmina.pl/>

Mgr Piotr Maciaszek: magister prawa, doktorant na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, student II roku prawa kanonicznego na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, członek Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta przy Krajowej Reprezentacji Doktorantów, wolontariusz Instytutu Metropolitalnego, radny sołecki w Sołectwie Kowale (Gmina Kolbudy). E-mail: p.maciaszek91@gmail.com.

arkuszy wydawniczych: 1,2

@article{Maciaszek_2016, title={Partycypacja społeczna młodzieży na przykładzie młodzieżowych rad gmin – część II}, volume={5}, url={http://roczniksamorzadowy.jimdo.com/numery-czasopisma/2016-tom-5/}, journal={Rocznik Samorządowy}, author={Maciaszek, Piotr}, year={2016}, pages={171-187}}

Augustyniak-Górna, T. 2008. „Zasady finansowania młodzieżowych rad gmin”, *Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu* 2 (18).

Gierach, E. 2009. „Rola samorządu terytorialnego w tworzeniu warunków uczestnictwa młodych ludzi w życiu społeczności lokalnej”. *Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu* 2 (18).

Gierach, E. 2008. „Status prawny młodzieżowej rady gminy”. *Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu* 2 (18).

Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym. 2014, ed. by B. Dolnicki. Warszawa.

Piekara, A., *Wartości i funkcje samorządu terytorialnego*, „Państwo i Prawo” 1990, z. 8.

Szewc, A., Jyż, G. and Pławewski, Z. 2012. *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*. Warszawa.

Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz. 2010, ed. by B. Dolnicki. Warszawa.

Piotr Maciaszek

Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz. 2013, ed. by P. Chmielnicki. Warszawa.

Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa. 2011, ed. by R. Hauser and Z. Niewiadomski. Warszawa.
